

der dierboeken brengt den schetsenbundel van Hermann Löns „Mummelman“¹⁾.

Een inleidend woord van den natuurkenner A. B. Wigman licht ons in over den auteur, een in den oorlog gevallen Duitsch dichter van natuurpoëzie, man van fijne opmerkingsgave, groote liefde voor de natuur en verstrekkende kennis van dieren en planten. Waar deze bundel het eerste deel zal zijn van een serie „meesterwerken van Hermann Löns“, is een introductie van den auteur en zijn werk ons zeer welkom; wat Wigman ons vertelt, geeft aan het geheel ongetwijfeld cachet.

„Mummelman“ is een schetsenbundel, als dikwijls, naar de eerste schets genoemd. De naam is die van een wijzen haas, die vele verwanten van den dood redt door z'n slimheid; in een ander stuk „Hazeschemering“ wordt zijn dood verteld en de orfenis van wijsheid, die hij z'n neef nalaat. Wat ik te voren zeide, blijkt uit deze korte verhalen telkens: 't gaat vooral om de psychologie, en in de vele menselijke voorstellingen is de analyse goed, maar de moralisatie ontbreekt toch ook niet; zelfs is in deze schetsen de toon satiriek, als het over de jagers gaat. Moraliseerend vooral is ook „Kraaienpraat“ en „Huisvredebrenk“; heel fijne psychologische schetsen daarentegen zijn: De laatste van zijn stam, De egel, Goudhais, Zijn laatste lied, De oude van den berg, e.d. Eenigszins een-tonig zijn de verschillende verhalen over herten; na de mooie schets: „Het einde van acht-ender“ zijn de andere niet veel meer dan varianten; al zit spanning genoeg in het stuk: „De moordenaar“, de psychologie is intusschen dezelfde.

Uit de lectuur van al deze verhalen zien we inderdaad den auteur zoals Wigman hem ons voorstelt: op meerdere plaatsen is de fijnheid van visie en voorstelling zelfs verrassend.

Te meer jammer vind ik het daarom, dat een stuk als „Bobbie“ in dezen bundel werd opgenomen want het is grof en gewild — mislukt geestig. Het zal onder geheel andere omstandigheden en uit gansch verschillende stemming geschreven zijn dan de zoo juist genoemde schetsen: misschien is het in ander verband zelfs heel anders van aspect, maar in dezen bundel hoort het m.i. niet. Eigenlijk geen van de stukken over huisdieren — ze zijn op zichzelf niet onverdienstelijk („Coba“ b.v.) — maar vallen geheel uit den toon, die door schetsen als „In zware dagen“, „Zijn laatste lied“ e.d. bepaald wordt, en door de Inleiding wordt aangegeven.

Misschien is de bedoeling van deze samenvoeging geweest te laten zien hoe de auteur verschillende genres van dier-beschrijving beoefende, en oog had voor humor evenzeer als voor ernst, maar daardoor ontstaan in den lezer zoo ver uiteenliggende indrukken, dat schade wordt berokkend aan het totaalbeeld, zoals Wigman dat geeft en, blijkens de meeste stukken, volkomen juist geeft. Er is, dunkt mij, geen moeilijker werk dan het uitgeven of vertalen van nagelaten geschriften; zoo licht voegt men bijeen, wat de auteur zelf ongescheiden zou gehouden hebben. Wanneer twee bundels gemaakt waren uit de materie van dezen eenen, en dan beide waren uitgebreid met bijbehorende schetsen, zou m.i. de betekenis van beide onaanvechtbaar geweest zijn uit het oogpunt van dier-literatuur²⁾.

Intusschen verandert deze opmerking niets aan de waardeering, die we kunnen gevoelen voor Hermann Löns en zijn werk; soms komt hij op één hoogte met Long, ook in z'n vermogen van beschrijving; de meeste van deze schetsen zijn verdienstelijk, zoowel in hun stof als in de omkleeding daarvan. Als model noem ik weer „Zijn laatste lied“.

De vertaling van C. v. d. Tonge-Koster is goed; alleen hadden al de jagerstermen meerdere omschrijving of verduidelijking noodig gehad, en zinnen als: „hij had menigen kogel fluiten, hagel genoeg kletteren gehoord“ behoeven dringend correctie in een boek, dat recht heeft op een plaats in de letterkunde.

Gezien de hoofdzak van dezen bundel geloof ik, dat de serie meesterwerken van Löns een verrijking zijn zal van de Nederlandsche (vertaalde) dierliteratuur en een gezond tegenwicht vormen kan tegen de Tarzan-verdwazing, die naar den ondergang van het genre voert. Wij zien de vervolgende delen met belangstelling tegemoet.

C. T.

¹⁾ Uitg. van A. G. Schoonderbeek, Laren.

²⁾ Wanneer deze bundel in z'n geheel zoo door den auteur is samengesteld, dan zou ik nog voor introductie van z'n werk in Nederland een andere keuze uit Löns' vele schetsen verkieslijk hebben gevonden, meer één genre van werk.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Zendingsopvoeding.

1.

De K. van Dijk oppert in zijn blaadje „Uit Keboemen“ de veronderstelling, dat de kerkeraden vóór de Synode reeds in het bezit waren van het zendingsrapport. Maar deze gedachte berust

op een vergissing; de kerken komen eerst door de Acta met bedoeld rapport in kennis.

Uit het verslag der Synode in de bladen bleek wel, dat er gewichtige besluiten zijn genomen. Maar wij zullen toch met de bespreking er van moeten wachten, totdat de Acta ons veroorloven van de officiële stukken kennis te nemen.

Het werk der zending, zooals het verricht wordt onder de Mohammedanen en Heidenen, vraagt het allereerst en allern meest onze aandacht. Maar wij blijven daarbij niet staan.

Immers, de zendingsarbeid heeft twee zijden; ten eerste de prediking van het Evangelie, met als nagestreefd doel de stichting der Christelijke kerk, en mede hierdoor de christianisatie der volken.

Maar daarbij mag de tweede zijde niet verwaarloosd, n.l. de „Arbeit daheim“, de „Home base“, voor welke uitdrukkingen wij het gepaste woord missen; wij zouden kunnen zeggen: de arbeid in het moederland. Wij schuiven dit laatste niet op den voorgrond; wij concentreeren daarop niet al onze aandacht; wij gevoelen dan veel voor de methode der Wereld-Zendingsconferentie van Edinburg in 1912, welke in haar 9-deelig rapport de Home base op de 6e plaats zette.

Wij moeten dus ook deze zijde van het zendingswerk in het oog houden.

In den oorlog wordt de eigenlijke strijd gestreden door het leger; het komt aan op de tactiek van het oorlogvoeren, op het staan in de bres, en honderd andere dingen meer. Doch van beslissende betekenis is ook het uithoudingsvermogen van het volk, dat, achter het leger staande, meeleeft, meeworstelt, meebidt, in de dagelijksche nooddrift voorziet, de groote gapingen aanvult, en alzoo krachtig meewerkt, om tot de eindelijke overwinning te geraken.

Spreekt dit niet zoo vanzelf, dat het eigenlijk geen verder betoog, geen nadere verdediging behoeft?

In het gewone leven moge dit zoo zijn, maar op zendingsgebied staat het wel ietwat anders.

Wij vroegen eens een jongedochter, om lid te worden van een zendingsstudieclub. Maar zij gaf ten antwoord: „Waarvoor is dit noodig? ik geef in de Pinkstercollecte naar behooren; en verder is het werk voor den zendeling!“

Men zegge niet, dat dit meisje een uitzondering is en uit onwetendheid zoo sprak. Want wij hebben predikanten ontmoet, die h.v. de zendingsstudieconferenties overbodige weelde achtten, daar immers de Gereformeerde Kerken als zoodanig genoegzaam doordrongen zijn van hun roeping, dat de zending hun door God is opgelegd, en zorgen, dat het noodige geld er steeds weer komt; wat wil men dan nog meer?

Men staat bij zulk een redeneering paf, en weet dan voor een oogenblik niet recht, wat men op zulk een enormiteit antwoorden zal.

De gevolgtrekking van zulk een beweren ligt voor de hand: de kerk des Heeren geeft het geld en de zendeling doet het werk. Goed bezien kan het Zendingsblad worden afgeschaft, als het niet zoo'n groote financiële bate opleverde; en de redactie van „De Macedoniër“ slooft zich noodeloos uit; waarom het blad niet opgeheven?

Is het niet grievend, beleedigend, voor de arbeiders ginds? Zijn wij er inderdaad mee af, als wij ons kwartje of onzen gulden hebben gegeven? Zij op het veld verdragen de koude des nachts en de hitte des daags; zij torsen de moeiten en zorgen; zij geven hun leven; en wij, wij zouden er mee kunnen volstaan, om uit onze portemonnaie een meer of minder groot geldstuk ten offer(?) te brengen? Is het dan de eerste en voornaamste vraag van onze zendingsarbeiders: „geef ons geld, geld voor onszelf, voor onze scholen, voor onze hospitalen, voor onze kiosken, voor onze bijbel- en tractaatverspreiding, voor onze helpers enz.“? Of is het niet veeleer hun gedurig begeeren: „Draag ons op de vleugelen van uw gebed, o gemeente des Heeren, leef met ons mede, geef ons uw sympathie en liefde“?

Trouwens, eigen ervaring is hier reeds beslissend. Als de mensch in zorg en smart verkeert, dan vervult hem niet de geldelijke gave (hoe welkom en gewaardeerd overigens ook) hem met vroolijken moed, maar het bewustzijn, de zekerheid, dat men met hem meeleeft, meelijdt, dat met zijn moeiten voelt en verstaat en voor hem bidt.

Daarmee zeggen wij niet, dat de geldelijke offers gering te achten zijn. Van zulk een overgeestelijkheid, die in den wortel der zaak ongeestelijkheid is, willen wij niet weten. Geld is de zenuw van den oorlog, en kan ook op zendingsgebied, waar de oorlogen des Heeren worden gestreden, allern minst worden gemist.

Doch met de stoffelijke gaven zijt gij er niet af! Dat zou trouwens al heel gemakkelijk zijn! Want geld, hoe gehecht gij er ook aan zijt, is toch altijd iets uitwendigs, iets, dat buiten ons staat, niet met ons vereenzelvd is; het zit in uw portemonnaie, gij neemt het tusschen dum en vinger er uit, en legt het weg; gij zijt er niet één mee; gij zijt het niet zelf.

En zou nu God, die ons het zendingsbevel opdroeg: „Gaaf heen in de geheele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen“, tevreden kunnen zijn, indien wij niet onszelf gaven, maar slechts

een deel, een heel klein deel, van het onze? Wie zou dit durven aannemen? Wij behoeven b.v. de profeten des Ouden Verbonds er maar op na te lezen, om te zien, hoe de Schrift toornig tegen uitwendigen godsdienst. Ook in het zendingswerk vraagt de Heere: „Geef Mij uw hart“. En als gij dit gegeven hebt, hebt gij u zelf gegeven, en houdt gij ook het uwe niet terug.

Stemmen wij dit toe, dan dringt zich de vraag aan ons op: hoe zullen wij daartoe komen? Alle geven moet geleerd worden, d.w.z. is vrucht van opvoeding. Zullen wij dus ons hart aan het koninkrijk Gods kwijt worden en wij tegenover de zending in de rechte verhouding staan, dan moeten wij dat leeren, en alzoo daartoe worden opgevoed.

Zendingsopvoeding is dus noodig.

En wie moeten dan worden opgevoed? Wij raken hiermee een principieel punt aan, waarover onder ons echter wel eenstemmigheid heerscht. De gehele gemeente, de gansche kerk moet worden opgevoed.

De zending is niet een taak, door den Heere opgelegd aan een kring van vrome menschen; aan enkelen, die veel voor de zending voelen en „eraan doen“ willen, gelijk anderen zich wijden aan de kunst of aan de sport.

De zending is geen particuliere liefhebberij, doch is gehoorzaamheid aan een goddelijk bevel; het is heilige plicht van allen, die God vreezen, en alzoo taak der kerk.

Het is dan ook wel zeer opmerkelijk, dat Jezus niet tot Nicodemus of tot iemand anders van zijn volgelingen zeide: „Predikt het Evangelie“, maar tot de apostelen, de vertegenwoordigers en het fundament der kerk. En wij mogen niet tevreden zijn, voordat de gemeente als zoodanig zich haar roeping is bewust geworden en deze haar roeping gewillig en met vreugd volbrengt.

Heel de gemeente! Hiermee wordt niet gezegd: heel de gemeente tegelijk; alsof dus de godsdienst-oefeningen op Zondag de eigenlijke en zoo goed als eenige gelegenheid zouden zijn tot deze opvoeding. Trouwens, hiermee raken wij de methode, waarover wij een volgend maal iets wenschen te zeggen. Het gaat nu maar om het constateeren van het feit, dat heel de kerk voorwerp is van onderwijzing; de ouden en de jongen, mannen en vrouwen, jongens en meisjes, getrouwen en ongetrouwen; de jeugd moet worden opgevoed, en de grijsaards kunnen er ook niet buiten. Zelfs komt aan deze opvoeding geen einde; zij duurt heel ons leven. Wij komen niet uitgestudeerd.

Dit laatste woord stichtte geen verwarring, alsof de zending slechts wetenschappelijk beoefend mag worden; er zijn onder de menschen paedagogen, opvoedkundigen van beroep; doch deze zijn de uitzonderingen; naast hen staan de talloos velen, die van God geroepen zijn om kinderen op te voeden, zonder dat er bij hen van een wetenschappelijk uitgeoefend beroep sprake is. Zoo ook hier.

Wij bedoelen ermee, dat de gemeente volgens een goed in elkaar gezet plan en langs duidelijk uitgestippelde lijnen met het zendingswerk in aanraking komt.

Zonder anderen in het allern minst lekort te doen, geloof ik toch te mogen zeggen, dat het Jan Willem Gunning, ons helaas zoo vroeg door den dood ontnomen, geweest is, die deze gedachte het eerst krachtig en stelselmatig heeft gepropageerd en getracht te verwerkelijken in ons land. In Engeland en Amerika was men reeds lang werkzaam op dit gebied; Duitsland is veel later gevolgd. Dit is ook wel te verklaren. Het Angelsaksische ras pakt aan, is geestdriftig en werkt sterk met leuzen. Doch al zijn wij ook wat traag, en overwegen wij gaarne eerst lang en breed het voor en tegen, men moet toch wel stekeblind zijn, om niet in te zien, hoe het practisch van het grootste nut is, dat het moederland mobiel en actief is, en met heilig enthousiasme voor het zendingswerk voelt en arbeidt.

Zoover is het nog niet. Zeer velen hebben hun hart nog niet aan de zending verpaid. Doch het zij verre van ons hun daarover hard te vallen. Hier geldt het woord: „Hoe zullen zij gelooven, zonder die hun predikt?“, d.w.z. in het onderhavige geval: „Hoe zullen zij de zending liefhebben, zonder die hen leert?“ De gemeente des Heeren moet dus worden opgevoed. En opvoeden is altijd een moeilijke, een heilige kunst; het is een geduldswerk, een werk van jaren.

J. D. W.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

Het besluit der Synode om via de Presbyteriaansche Alliantie in overleg te treden met de Gereformeerde Kerken in Schotland en Noord-Amerika om te komen tot afbakening van de terreinen van werkzaamheid der kerken in Hongarije, brengt mij als vanzelf op de gedachte iets mede te deelen van de laatste vergadering der steeds machtiger wordende Alliantie. Zij is nog al een en ander maal op de Synode genoemd. Vóór de Synode was reeds de dringende uitnoo-

diging gelte zenden Juli gehogadering langrijk tunicum. land van naar vele voor „de schien in eerste ma land van als aangvestigd E aan Prot waarin drang i schen in meerde E onder t daartoe E aan is E van die E verlegenv mannen, levendig ter verga dringt, c wordt st bijna in den aans ster, de drong da ook van gesprekk zijn kerk de Allia vasz wa Galambo

Waren dan zou pondenti inlichten dracht E

Ditma uit onze Immers leggen E worden van Ger staat, na in aanre gereform verkeere comitê wel, dan op de h en kring zeer gu ons te Alliantie veel wor der ges. Het ligt was var Op de formeerd verstaan dat de kennis uit de

De E pmchtar onderh geschree geest en gadering of, lees het deze onzer d neigd z niet wa ten zijn

De „ stelt in dig ver Met ver

Een r heid bi Haagsch zoeken“ Hoort blad m